

NORGES HØYESTERETT

Den 17. februar 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Ringnes, Bergh og Høgetveit Berg i

HR-2022-395-U, (sak nr. 22-000884SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

(advokat Mette Yvonne Larsen)

mot

C

(advokat Bente Mostad Tjugum)

X kommune

(advokat Bjørn Cato Rosenberg – til prøve)

D

(advokat Jon Anders Hasle)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder bevis tilgang og krav om oppnevning av sakkyndig i ankesak for Høyesterett.
- (2) A og B har vært fosterforeldre for E siden barnet ble født 00.00.2019.
- (3) Agder lagmannsrett har til behandling sak som gjelder krav om oppheving av omsorgsovertakelse av E. Under saksforberedelsen for lagmannsretten fremsatte fosterforeldrene begjæring om at de skulle gis status som parter i barnevernssaken. Ved Agder lagmannsretts kjennelse 18. november 2021 førte begjæringen ikke frem.
- (4) Fosterforeldrene anket til Høyesteretts ankeutvalg, som ved beslutning 19. januar 2022 bestemte at ankesaken skal avgjøres i avdeling med fem dommere, jf. domstoloven § 5 første ledd andre punktum. Motparter i ankesaken er Es biologiske foreldre, C og D, og X kommune. Kommunen støtter imidlertid fosterforeldrene i deres krav om å bli gitt partsstatus.
- (5) A og B har begjært tilgang til fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i anonymisert form. Det er også fremsatt krav om oppnevning av sakkyndig til å vurdere om forholdet mellom fosterforeldrene og fosterbarnet tilsier at fosterforeldrene skal gis partsrettigheter.
- (6) X kommune støtter fosterforeldrene i at det er behov for sakkyndig utredning. Kommunen har ikke kommentert spørsmålet om tilgang til fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom.

- (7) C har motsatt seg at det gis tilgang til sakens dokumenter, inkludert fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i anonymisert form. Det anføres at det ikke er nødvendig å oppnevne sakkyndig.
- (8) D har i hovedsak sluttet seg til C anførsler, men har samtykket til at det gis tilgang til fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i anonymisert form.
- (9) Forberedende dommer har besluttet å henvise spørsmålet om bevis tilgang og oppnevning av sakkyndig til Høyesteretts ankeutvalg, jf. tvisteloven § 19-2 annet ledd siste punktum.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom, som det kreves tilgang til, tilhører sakens dokumenter i den underliggende barnevernssaken. Det følger av tvisteloven § 36-7 første ledd, som regulerer offentlighet og dokumentinnsyn i barnevernssaken, at «[s]akens dokumenter er unntatt offentlighet». Regler om innsyn i sakens dokumenter er for øvrig gitt i tvisteloven kapittel 14.
- (11) Fosterforeldrene har ikke partsstatus i den underliggende barnevernssaken på det nåværende stadium, da det er nettopp dette spørsmålet Høyesterett skal ta stilling til i ankesaken. Det ligger i dette at de som utgangspunkt heller ikke kan få innsyn i barnevernssakens dokumenter, når disse er unntatt offentlighet.
- (12) Begjæringen om bevis tilgang gjelder ikke barnevernssakens dokumenter i sin helhet, men som nevnt kun fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i anonymisert form. I Tore Schei m.fl., *Tvisteloven: Kommentartutgave*, § 36-7 note 2, *Juridika*, å jour 1. september 2021, heter det følgende om blant annet innsyn i rettsavgjørelser:
- «Offentliggjøring av rettsbøker og rettsavgjørelser reiser særlige spørsmål. Også disse dokumentene er omfattet av ordlyden i første ledd, og unntaksregelen i § 14-4 første ledd andre punktum omfatter ikke disse. Tar man loven på ordet, synes utgangspunkt derfor å være at rettsbøker og rettsavgjørelser fullt ut – og uten unntak – er unntatt offentlighet. Det er imidlertid ikke holdepunkter i forarbeidene for at det var en så vidtrekkende regel man hadde i tankene, og gode grunner taler for at første ledd ikke skal forstås slik at det også omfatter rettsbøker og rettsavgjørelser. I stedet bør man for rettsbøker og rettsavgjørelser falle tilbake på de alminnelige bestemmelsene i §§ 14-2 og 14-3. Det er etter hvert en nokså omfattende praksis for at rettsavgjørelser i saker etter kapittel 36 gjøres offentlig tilgjengelig i anonymisert form.»
- (13) Fosterforeldrene har også vist til HR-2018-709-U, hvor Pasientskadenemnda ble pålagt å fremlegge vedtak fra Norsk pasientskadeerstatning i anonymisert form.
- (14) Etter tvisteloven § 14-3 første ledd gjelder retten til innsyn i rettsavgjørelser bare så langt det ikke gjelder forbud mot offentlig gjengivelse. I vår sak kjenner fosterforeldrene til de private parter. En ren anonymisering vil dermed ikke innebære noen begrensning i den informasjonen som fosterforeldrene ved innsyn vil få tilgang til. Det kan da ikke være avgjørende for innsynsspørsmålet at fylkesnemndsvedtak og rettsavgjørelser i enkelte tilfeller kan gjøres offentlig tilgjengelig i anonymisert form, for eksempel på Lovdata. En slik publisering krever en anonymisering, og eventuelt også redigering, som sikrer at personopplysninger ikke kommer frem. Det er opplyst at fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i denne saken ikke er gjort offentlig tilgjengelig.

- (15) Utvalget vil også peke på at det ankesaken gjelder, primært er et generelt rettslig spørsmål, som Høyesterett vil kunne løse uten at det er nødvendig med inngående kjennskap til de bakenforliggende faktiske forhold. Det er et kjent faktum i saken at barnet, som snart er tre år, har bodd hos fosterforeldrene siden fødselen. Det vises også til at de private parter ikke har bestridt at det foreligger en trygg og god tilknytning mellom barnet og fosterforeldrene.
- (16) Utvalget vil endelig bemerke at retten til innsyn i den underliggende barnevernssaken vil være en viktig konsekvens av at fosterforeldrene eventuelt gis partsstatus. Å gi innsyn nå vil derfor på en uheldig måte forskuttere den kommende avgjørelsen fra Høyesterett.
- (17) Etter dette gis fosterforeldrene ikke tilgang til fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i anonymisert form.
- (18) Fosterforeldrene har også krevd at det oppnevnes sakkyndig til å vurdere forholdet mellom fosterforeldrene og fosterbarnet, jf. tvisteloven § 25-2 første ledd. Ankeutvalget finner det ikke nødvendig med sakkyndig utredning. Det vises til det som er sagt ovenfor om hva ankesaken gjelder.

S L U T N I N G

1. A og B gis ikke tilgang til fylkesnemndas vedtak og tingrettens dom i anonymisert form.
2. A og Bs begjæring om oppnevning av sakkyndig tas ikke til følge.

Espen Bergh
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)